

Miljörankning i Aktuell hållbarhet 2018

Kommunfullmäktiges miljömål

Ett av kommunfullmäktiges mål är att *”Miljöfrågorna ska vara en naturlig del i alla kommunens verksamheter. Bl a genom minskade utsläpp av växthusgaser från energianvändning i byggnader och transporter ska den kommunala verksamheten bli klimatneutral”*. Kommunstyrelsen har för 2018 förtydligat detta mål inom sin verksamhet till att *”Omvärldsbevaka och samordna kring klimatfrågor för att möjliggöra verkställighet i miljöprogrammet.”* För att följa upp och mäta denna måluppfyllelse har kommunstyrelsen valt att se till rankningen i Aktuell Hållbarhets miljörankning.

Om Aktuell Hållbarhets miljörankning

Aktuell hållbarhets miljörankning mäter ambitionsnivån i svenska kommuners miljöarbete. Rankningen kan lyfta fördömen men blottar även de kommuner som inte prioriterar miljöfrågan. Rankningen bör användas som ett analysverktyg för det kommunala miljöarbetet och som ett kreativt diskussionsunderlag för hur kommuner kan och bör arbeta strategiskt framöver.

Maxpoäng i miljörankningen är 35 poäng. Underlag för miljörankningen består av en sammansättning av egna frågor och insamling av data från andra myndigheter och organisationer. Följande ingick i 2018 års miljörankning:

- 23 frågor till kommunerna från Aktuell hållbarhet (maxpoäng 22 p)
- Vattenmyndigheternas enkät (3 utvalda frågor)
- Länsstyrelsens miljömålsenkät (5 utvalda frågor)
- Undersökning av andelen ekologisk kost
- Undersökning av medborgarnas nöjdhet med kommunens miljöarbete samt gång- och cykelvägar
- Miljöfordon Syds statistik kring den kommunala fordonsflottan
- Naturskyddsföreningens undersökning kring Grön flagg förskolor
- Naturvårdsverkets undersökning om antal kommunala naturreservat
- Svenskt vatten, de kommuner som är med i deras hållbarhetsindex får ett poäng

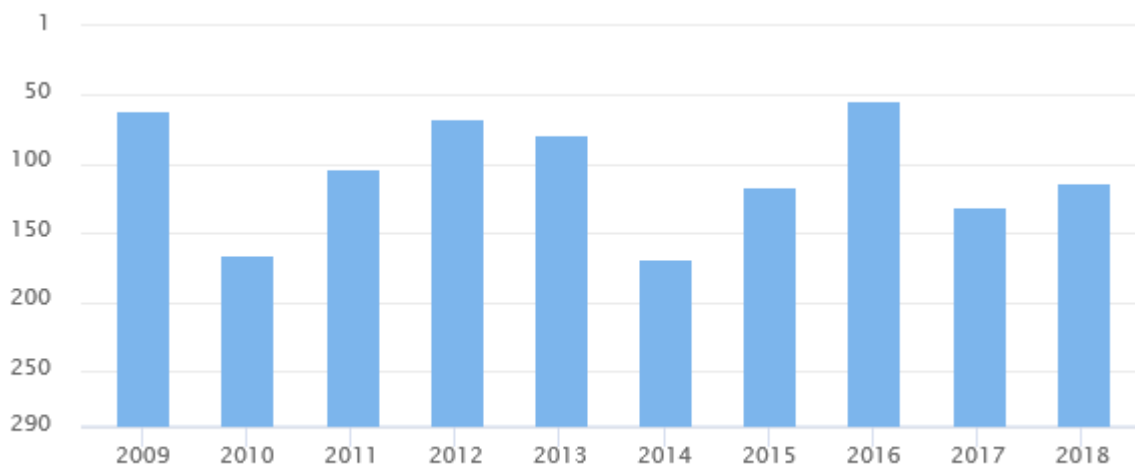
Vid en jämförelse av frågorna mellan 2017 och 2018 är ca 75 % av frågorna samma. År 2017 fokuserade resterande 25 % av frågor på kemikalier och social hållbarhet och under 2018 på klimatanpassning. Frågorna byts ut varje år och vi kan därför aldrig vara säkra på vad som kommer i nästa års enkät. Kommunen behöver se över vilka områden som ska prioriteras och vilka satsningar som ger mest miljönytta.

Resultat och diskussion

Kommunstyrelsen har som långsiktigt mål att nå maxpoängen 35 poäng. Målet för 2018 var att nå 20 av 35 poäng. Vi tilldelades 19,6 poäng vilket var mycket nära vårt mål.

Vaggeryds kommun har svarat på Aktuell Hållbarhets miljörankning sedan starten 2009. Miljörankningen har varierat från plats 55 år 2016 till plats 166 år 2010. År 2018 hamnade Vaggeryds kommun på plats 114, se tabell nedan.

Placering år för år Vaggeryds kommun

Frågorna i enkäten som kommunerna själva svarar på handlar om olika typer av miljöfrågor såsom vatten, samhällsplanering, naturvård, kemikalier med mera. Gemensamt för många av frågorna är dock om det finns ett politiskt beslutat underlag att arbeta med frågan. Vaggeryds kommun får till exempel poäng för att vi:

- ✓ har ett miljöprogram
- ✓ har en strategi för att arbeta med Agenda 2030 frågor
- ✓ har ett politiskt antaget mål att minska utsläppen av växthusgaser
- ✓ har mål om hållbar konsumtion och att upplysa invånare om cirkulär ekonomi (återbruk m m)
- ✓ ställer krav på t ex skolskjutsar att minska koldioxidutsläppen
- ✓ har mål om hållbara transporter
- ✓ har en livsmedelsstrategi (mål i miljöprogrammet) som innefattar mål om bl a minskat matsvinn, närproducerat och ekologiskt
- ✓ ställer miljökrav på materialval vid byggnationer
- ✓ har avfallssortering i kommunorganisationen
- ✓ har mål om att öka den förnybara energianvändningen
- ✓ arbetar med ekosystemtjänster i beslutsprocesser
- ✓ inte har exploaterat värdefull natur
- ✓ har mål om att minska plastförbrukningen i den kommunala verksamheten

Vaggeryds kommun får inga poäng eftersom vi:

- saknar miljöcertifiering i kommunkoncernen (minst 50 %)
- inte har en koldioxidbudget
- inte har genomfört en riskanalys i översiktsplanen gällande klimatanpassningsfrågor
- inte har ett åtgärdsprogram för trafikbuller
- inte använder livscykelanalyser vid nybyggnationer, större ombyggnationer och renoveringar.
- inte har ett systematiskt arbete för att ställa krav på demonterbarhet vid nybyggnad, större ombyggnationer och renoveringar
- inte erbjuder fastighetsnära insamling
- inte arbetar med att förebygga avfall
- inte har ett systematiskt arbete gällande att utveckla samarbetet med det lokala näringslivet för en utökad cirkulär ekonomi
- saknar en grönstrukturplan
- inte har utpekade framtida vattentäkter, t ex i en regional vattenförsörjningsplan eller motsvarande
- inte har en dagvattenstrategi
- inte har genomfört en miljöbedömning gällande översiktsplanen där miljö kvalitetsnormer för vatten finns med
- saknar en kemikalieplan

- saknar riktlinjer för hur barn behov av bra utemiljöer ska kunna tillgodoses och om riktlinjerna är inarbetade i översiktsplanen

Det fortsatta arbetet

I det fortsatta arbetet bör vi satsa på att behålla goda resultat inom alla de områden där vi under 2018 samlar poäng. Vi bör också analysera vilka områden det är som vi inte får några poäng för att se om vi i vårt reviderade miljöprogram är på rätt väg eller om något väsentligt område saknas.

Starka områden

Vi kan konstatera att inom de områden där vi plockar poäng är områden som vi generellt sett har varit duktiga under en längre tid. Dessa områden är t ex upphandling och ÅVC och Remidas arbete med återbruk och hållbar konsumtion där vi ligger i framkant. Fastighetsenhetens arbete med solceller och kostnadsenhetens arbete med ekologisk mat bör också lyftas fram som goda exempel som visar att vi, enligt rankingen, är på rätt väg.

Utvecklingsområden

I de frågor vi inte får några poäng så går det att dela in dessa i olika grupper. Några av områdena finns som mål i det reviderade miljöprogrammet men vid svarstillfället för enkäten var dessa mål inte beslutade. Det gäller t ex att vi håller på att ta fram en grönstrukturplan, ska arbeta med att förebygga avfall och att vi ska starta upp arbetet med att ta fram en dagvattenstrategi. Fastighetsnära insamling är något som vi också tagit beslut om men som ligger några år framåt i tiden.

Tre av frågorna rör direkt eller indirekt vår översiktsplan. De perspektiv som bör lyftas med in i arbetet med en ny översiktsplan är barns behov av bra utemiljöer, miljöbedömning av miljö kvalitetsnormer för vatten och en riskanalys gällande klimatanpassningsfrågor.

Frågor gällande koldioxidbudget och miljöcertifiering av kommunkoncernen har inte diskuterats nämnvärt under de senaste åren och kanske inte hör till någon av de frågor vi framöver ska prioritera. Likaså kan ett åtgärdsprogram för trafikbuller ses som mindre angeläget för en mindre kommun än för stora städer. Dock är frågan om trafikbuller viktig att väga in i de enskilda fallen.

Frågan om behovet en kemikalieplan har varit uppe för diskussion bland tjänstemännen. Frågan är viktigt men vi bedömer inte i dagsläget att det finns tid eller tillräcklig kompetens att upprätta en särskild kemikalieplan. Frågan bör dock hanteras inom miljöprogrammet men med risken att det blir punktinsatser istället för att vi kan ta ett samlat grepp.

Frågan om framtida vattentäkter och vatten är ett område som generellt har släpat efter. Vi saknar en samordningsansvarig för vattenfrågor i kommunen vilket gör att de olika förvaltningarna arbetar med sina ansvarsområden och i s k stuprör. Här finns utvecklingspotential men resurser måste till.

Ytterligare en fråga som kan utvecklas är samarbetet mellan näringsliv och kommunen för att få en utökad cirkulär ekonomi.

Slutsats och rekommendationer

Att bara se till placeringen på miljöranking ger en felaktig bild av hur vårt miljöarbete utvecklas. Alla kommuner har olika förutsättningar och även om vi har gjort framsteg inom miljöområdet så kan andra kommuner ha tagit ännu större kliv.

Det är bättre att fokusera på de poäng som delas ut och framförallt att analysera de frågor som ställs i enkäten. Frågorna ger en fingervisning av vilka områden som nationellt sett ses som prioriterade. Genom att se över de områden där vi i dagsläget inte får några poäng och analysera dessa områden kan vi årligen diskutera vilka frågor vi ska fokusera på inför kommande år.